

BRABANTSE ALLIANTIE CLIËNTENINITIATIEVEN

Opggericht in januari 2011

Inleiding

Psychische aandoeningen en/of verslavingen zijn zeer ingrijpend en kunnen verstrekkende gevolgen hebben: vervreemding van jezelf, van naastbetrokkenen en het leven dat je leidde. Het kan leiden tot stigma en uitsluiting en afstand tot de samenleving. Het kan er toe leiden dat mensen door anderen en zichzelf gereduceerd worden tot patiënt met weinig hoop op een volwaardig bestaan. “U zult voor de rest van uw verdere leven ziek zijn en nooit meer volwaardig kunnen werken”, is de weinig hoopvolle boodschap voor mensen met psychiatrische en/of verslavingsproblemen.

Vanuit de cliëntenbeweging brengt men een ander en hoopvol perspectief naar voren. Mensen zijn niet alleen patiënt, cliënt, zorgvrager en kwetsbaar. Zij willen een (echte) baan, een (echte) woning, vrienden, een partner. Zij willen en kunnen meedoen en een betekenisvolle rol vervullen. Zij zijn niet alleen patiënt, zij zijn medeburgers. Dit andere perspectief staat bekend als de herstelbenadering; een emancipatiebeweging waar mensen met psychiatrische en/of verslavingsproblemen gaandeweg de identiteit van volwaardig burger herwinnen. Deze benadering vraagt om een omslag in de hulpverlening en om een andere houding van de samenleving. Want ‘patiënten’ herstellen niet in een vacuüm. Er is veel meer nodig dan pillen en behandelingen om ‘beter’ te worden. Zij herstellen met behulp van elkaar, met ondersteuning van naastbetrokkenen, door opleiding en scholing, door vrijwillig dan wel betaald werk. Zij herstellen midden in een samenleving die hen aanspreekt op hun talenten en mogelijkheden.

Pionieren en een sociale beweging van onderop

De cliëntenbeweging van mensen met psychiatrische en/of verslavingsproblemen heeft in Brabant de laatste jaren een sterke ontwikkeling doorgemaakt. Op diverse plekken zijn initiatieven van, voor en door cliënten van de grond gekomen. Er is een scala van projecten, dienstverlening, cursussen, en opleidingen ontstaan. Kleinschalige en zeer diverse initiatieven van mensen zelf; (ex-) cliënten die uit hun passieve rol komen, niet afwachten tot hen een aanbod wordt gedaan met de mededeling ‘dit is goed voor je’. Integendeel: zij laten zelf zien wat goed voor hen is. Dit is in de lange historie van de psychiatrie en verslavingszorg een relatief nieuwe invalshoek en dat betekende vooral in de afgelopen 10-15 jaar: pionieren. De Brabantse cliëntinitiatieven hebben geconstateerd dat het pionieren plaats begint te maken voor het bestendigen, verbreden en het uitdragen van de gemeenschappelijke kernelementen. In 2009 is men daarom gestart met het Brabants Overleg Cliëntinitiatieven.

Gemeenschappelijke kernelementen

De cliëntinitiatieven hebben een aantal gemeenschappelijke kernelementen: inzet van ervaringsdeskundigheid, maatschappelijke participatie en het verbeteren van de kwaliteit van leven. De versterking (van de positie) van mensen met psychiatrische en/of verslavingsproblemen staat bij alle initiatieven centraal. Er is een sterke verbinding met zelfhulp en lotgenotencontact. De herstelbenadering is hier in de praktijk, van onderop, ontstaan. Een benadering waarin niet de diagnostische categorieën, maar de persoonlijke betekenisgeving en het eigen levensverhaal een plek hebben. Waar niet alleen de kwetsbaarheid benadrukt wordt, maar juist de krachten en talenten van mensen worden benut.

Het belangrijkste gemeenschappelijke kernmerk van de cliëntinitiatieven is 'peer support'. Een 'peer' is iemand die 'er is geweest en het zelf heeft meegemaakt'. Het is iemand die kan invoelen wat anderen meemaken die nu in een vergelijkbare situatie zijn. De cliëntinitiatieven bieden leer/werkplekken, training, coaching en begeleiding aan mensen die zelf geconfronteerd zijn geweest met psychische en/of verslavingsproblematiek. Zij krijgen de mogelijkheid om hun (ervarings)kennis en talenten in te zetten op allerlei terreinen: advisering, ondersteuning, het bieden van supervisie, het begeleiden van groepen. Deze ervaringskennis wordt overigens niet alleen ingezet voor lotgenoten, maar ook om hulpverleners of bijvoorbeeld ambtenaren te informeren of te trainen. Inzet van de ervaringskennis is daarbij niet beperkt tot de zorgsector. Mensen zetten hun ervaringskennis ook in bij opleidingen, werkgevers, woningbouwcorporaties, welzijnsorganisaties, in wijken en buurten en sport- en verenigingsleven.

De cliëntinitiatieven vormen veilige plekken voor mensen die geconfronteerd zijn met psychische en/of verslavingsproblematiek. Mensen ontmoeten elkaar hier op gelijkwaardige basis en ondersteunen elkaar. Vanuit deze 'veilige basis' kunnen mensen op zoek naar nieuwe rollen in het leven, hun dromen verwezenlijken, en (nieuwe) betekenis en richting geven aan hun leven. Zij worden aangemoedigd een weg te zoeken uit de psychiatrische of verslavingszorg en hun ervaring met psychiatrische symptomen of met verslaving als betekenisvol onderdeel van hun persoonlijke leven te benutten.

Een brede maatschappelijke beweging

Het pionieren van de afgelopen jaren begint zijn vruchten af te werpen; de stem en inbreng van mensen met ervaring met verslavings- en/of psychiatrische problemen zelf begint een steeds belangrijkere plek in te nemen. Niet alleen binnen de zorginstellingen, maar breder, op vele terreinen in de samenleving. De tijd is rijp om de krachten te bundelen. De tijd is rijp om méér samen op te trekken en nieuwe coalities aan te gaan met maatschappelijke partners op het gebied van wonen, werk, scholing, welzijn, wijken en buurten en de gezondheidszorg. De cliëntinitiatieven willen bruggen slaan naar andere groepen in de gemeenschap en de samenleving. Tegelijkertijd is er reden tot zorg. Zorg omdat er vragen rijzen over de bezuinigingen, de stelselwijzigingen en de consequenties daarvan voor zorg, wonen, werken, participatie van mensen met beperkingen. Tot nu toe tracht elk cliënteninitiatief op haar eigen manier het hoofd boven water te houden. Dat lukt tot nu toe heel aardig, maar het wordt steeds moeilijker. Het besef begint door te dringen dat er méér nodig is. Een eerste stap is bundeling van krachten.

Waar kunnen de gebundelde krachten zich op richten ?

Een fundamenteel uitgangspunt is het mobiliseren en ondersteunen van de eigen kracht van mensen met (een verleden met) psychiatrische en/of verslavingsproblemen. Dit betekent een actieve en gelijkwaardige rol van deze medeburgers. Niet over mensen praten, maar *met* de betrokkenen. Het betekent ruimte geven aan cliëntgestuurde diensten, ervaringsdeskundigheid en autonome initiatieven van cliënten en hun familie en naastbetrokkenen, méér invloed van (ex-) cliënten (en hun familie en naastbetrokkenen) op alle niveaus van de samenleving, zorg en beleid. Men wil niet eenzijdig een beroep doen op de gemeenschap. De vraag is juist: wat kunnen wij betekenen voor de gemeenschap?

Samenwerken met een doel

Door krachten te bundelen kan de Brabantse cliëntenbeweging een belangrijke motor vormen om veranderingen in de samenleving te bewerkstelligen. De cliëntinitiatieven vormen gezamenlijk een netwerk. Men wil de aanwezige kennis en ervaring optimaal benutten en met elkaar delen. De inhoudelijke samenwerking bestaat uit kennisuitwisseling, het organiseren van themabijeenkomsten, het opzetten en/of uitvoeren gezamenlijke activiteiten, ontwikkeling van gezamenlijke kwaliteitscriteria, bundeling van databanken, ontwikkeling van nieuwe activiteiten en innovaties en het opzetten van gezamenlijke cursussen, trainingen en opleidingen. Op die manier is het mogelijk van elkaar te leren en samen met collega's grote ontwikkelingsprongen te realiseren. Voor zichzelf als cliëntinitiatief, voor het netwerk als geheel en als 'vliegwiel' voor gewenste veranderingen in de samenleving.

Deelnemers van de Brabantse Alliantie Clientinitiatieven :

Stichting Door en Voor <http://www.doorenvoor.nl/>

Coöperatie Conquest <http://www.cooperatieconquest.nl/>

Cliëntenbelangenbureau GGzE http://www.ggze.nl/html/clienten_naasten_belangen.php#2/

Info-meer <http://www.info-meer.nl/>

Regionaal Service Centrum Midden Brabant <http://www.rsc-ggz.nl/>

Het Zwarte Gat <http://www.hetzwartegat.info/>

Kenniscentrum Zelfhulp en Ervaringsdeskundigheid <http://www.kenniscentrum-ze.nl/>

Zorgbelang Brabant <http://www.zorgbelang-brabant.nl/>

Provinciale Raad Gezondheid Noord-Brabant <http://www.provincialeraadgezondheid.nl/>

Kennis delen, ervaringen uitwisselen, je netwerk vergroten?

Dat kan via de linkedingroep Herstel 2.0:

http://www.linkedin.com/groups/Herstel-20-3717546?trk=myg_ugrp_ovr